

Yenilenen İlköğretim Programlarında Ailenin Eğitim Fonksiyonunun Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre İncelenmesi

Durmuş KILIÇ (*)

Özet: Bu araştırmanın amacı 2004–2005 öğretim yılında yenilenen ilköğretim programlarında, ailenin eğitim fonksiyonlarını araştırmaktır. Araştırmada, Erzurum il merkezindeki 23 ilköğretim okulunda görev yapan 292 sınıf öğretmeni ve 188 öğrenci ailesi örneklem gurubuna alınmıştır. Veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan anketler (öğretmen ve veli anketi) kullanılmıştır. Anketler iki bölümden oluşmuştur. Anketin kapsam geçerliliği ile ilgili alan uzmanlarıyla görüşülüp tartışılmış, ayrıca anket 25 öğretmen ve 25 veliye uygulanıp, dil, anlam ve içerik açısından gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı öğretmen anketinde 0.79, veli anketinde 0.74 olarak bulunmuştur. Sonuçta yenilenen ilköğretim programlarında, ailenin eğitim fonksiyonların yetersiz kaldığı, ailelerin ve öğretmenlerin bilgilendirilmesinin gerekliliği ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim programları, eğitimin fonksiyonları, okul-aile işbirliği, yapısalcılık.

An Investigation into the Families' Educational Function According to the Views of Teachers and Parents in the Renewed Primary Education Program

Abstract: The aim of the study is to investigate the family's educational functions through teacher and parents views, in the primary education programs affected from 2004-05 educational years. The participants of the study are 292 teachers who work in 23 primary schools in Erzurum city center, and 188 parents of students. Teacher and parents questionnaires designed especially for this was used for data collections. Questionnaires were divided into two dimensions as "Is the basic function of the family in the renewed primary education program adequately emphasized? What is the teachers' idea about it?". "What are the ideas of the parents about information about the renewed primary education program?" The questionnaires were piloted with 25 teacher and 25 parents and modifications were made in terms of language, meaning and writings. The reliability of the questionnaires was found as (Cronbach Alpha) 0.79 for teachers and 0.74 and parents respectively. Data were analyzed in terms of frequency and percentages and presented in the tables. As a result, the function of the families in the renewed educational programs is not adequately emphasized, the families do not have information about it and do not participate in the educational activities in school, and finally parents should be informed by the school administrators and teachers.

Key Words: primary education program, educational function, school-family collaboration, constructivism.

*) Yrd. Doç Dr., Atatürk Üniv., Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı. (e-posta: dkilic@atauni.edu.tr)

I. Giriş

İçinde yaşadığımız yüzyıl, bilim ve teknolojinin her alanda yoğun bir şekilde hissedildiği, değişme ve gelişmelerin baş döndürücü bir şekilde gerçekleştiği bir dönemdir. Toplumsal düzeyde bu değişim ve gelişmelerden bütün kurumlar etkilenmektedir. Bu değişimin olumlu bir şekilde yönlendirilebilmesi için 2004–2005 eğitim öğretim yılından itibaren Türkiye’de ilköğretim programları yeniden geliştirilmiştir. Bu program ile öğrencilerden, bilimsel ve teknolojik kavram dağarcıklarını geliştiren, soru soran ve sorgulayan, kendi problemlerini kuran ve çözen, tartışan, sınıf dışındaki öğrenme fırsatlarını da değerlendiren kişi olması istenmektedir. Ayrıca öğrencilerden, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının ana felsefesi doğrultusunda öğrenmeyi öğrenen bireyler olarak yetişmesi beklenmektedir.

Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretmen, öğrenme ve öğretme sürecini yönlendiren, öğrenme ortamını düzenleyen ve değerlendirme etkinliklerini planlayan kişidir. Aynı zamanda öğretmen öğrencilerin; araştıran, sorgulayan, çevresinde gerçekleşen doğal olaylara karşı merak ve ilgi duyan bireyler olarak yetişmelerinde rehberlik etmelidir.

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının istediği ve benimsediği nitelikli insanı yetiştirmede temel güç, eğitim ve aile kurumlarının birlikte çalışmasından geçmektedir (Baum ve McMurray, 2004: 57–61).

Bu amaç doğrultusunda, öğrenmeyi öğrenme, aktiflik, öğrenci merkezilik ve tematiklik ilkelerine dayanan yeni programlar ile çoklu zekâ ve bireysel farklılıklara duyarlı öğretim gibi çağdaş öğrenme yaklaşımlarının uygulanması öngörülmektedir (Gömleksiz, 2005; 342–343).

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde yenilenen ilköğretim programlarında ailenin eğitim fonksiyonları açıkça görülmektedir.

İlkçağ toplumlarında ailenin eğitim fonksiyonu, sanayi toplumlarına göre daha yoğun ve daha yaygın bir biçimde görülmektedir. Bilgi toplumunda ise ailenin önemi, sanayi toplumuna göre daha ileri düzeyde kendini göstermektedir.

Ailenin yapısında meydana gelen değişim ve gelişimler, ailenin eğitim fonksiyonlarını bir takım sosyal kurumlara devretmesi ve paylaşması zorunluluğunu getirmiştir. Yani, sanayi toplumu ve günümüz toplumlarında artık çocuğun bakımı, eğitimi, sosyalleştirilmesi fonksiyonları okul -aile işbirliğiyle yürütülmektedir (Erkal 1997:136, Kınal, 2000a:145–149, Akbaba, 2005: 1435- 1440).

Aile, sosyal değişimin sonuçları çok geç alınan ama çok etkili olan sosyal kurumlardan biridir. Geleneksel toplumda aile, bireyi koruyan, kollayan, eğiten, dinlendiren, manevi tatminler veren bir kurum iken, sanayileşme ile bu fonksiyonlarından bir kısmını farklı kurumlara yüklemiştir. Küreselleşme ile birlikte ailenin fonksiyonlarında da değişme meydana gelirken, bireyi kendi ayakları üzerinde tutmayı amaçlayan küresel değerlerin büyük güveni aile yerine bireysel yeteneklerde görmektedir (Doğan, 1999: 49). Okulda gerçekleştirilen eğitim öğretim faaliyetlerin planlanması ve uygulanmasında en önemli

sorumluluğu öğretmenler üstlenmektedir. Esas olan, öğrencinin nitelikli yetiştirilmesi ve hayata hazırlanmasıdır. Bu nedenle çocukların başarısı için çaba harcayan ailelerin sürecin dışında tutulmasını düşünmek mümkün değildir (Gökçe, 2002:112–113).

Öğrencilerin okul dışında daha çok zaman geçirdiği göz önüne alınırsa, aile çevresinin çocuğun hayatı üzerinde ne kadar etkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Günümüzde aileler, okulun yardımı olmaksızın çocuklarını eğitemeyecekleri gibi, okullar da ailelerle iş birliği yapmaksızın çocuklarını gerektiği gibi yetiştiremezler (Kıncal, 2000b:150–151, Barile ve Lynne, 2000: 236 -42; Doğan 2004:135; Bullock, 2005: 47–52). Bunun yanında Abrego, Rubin ve Sutterby (2006: 3–12), ilköğretim çağındaki çocukların okuma yazma öğrenmesinde, öğretmenlerin rolü ve aileleriyle iletişimin önemini net bir şekilde ortaya koymuştur.

Bu yönüyle, bir okul, toplumun kendisini iyi anladığı, okul uygulamalarında anne -baların da söz sahibi olduğu ve öğretmenlerle birlikte sorumluluk aldığı durumlarda daha fonksiyonel bir okul olacaktır (Yore, Anderson ve Shymansky, 2005: 65- 88).

Bilim ve teknolojik gelişmeler, eğitim sisteminin yapı ve süreçlerinde değişiklikler yaptığı gibi, öğretmenlerin eğitim uygulamalarında da, rollerinde de değişiklikler yapmıştır. Bundan dolayı, öğretmenlerin eğitim-öğretim süreçlerini öğrencileriyle, meslektaşlarıyla ve anne- babalarıyla birlikte etkileşim kurarak oluşturmaları gerekir(Epstein ve Sanders, 2006: 81- 120).

Ailenin sahip olduğu birçok fonksiyon içinde, belki de en önemlisi, eğitici bir özelliğe sahip olmasıdır. Eğer aile uyumlu ise, iç ve dış organizasyonu normal, toplumla uyumlu ise çocuk için mükemmel eğitim yuvasıdır(Akyüz, 1992:234; Levitt, 2004: 43–46) şeklinde ifade edilebilir.

Çocukların sosyalleşmesinde okul kadar aile de etkili bir kurumdur. Ailenin çocukların sosyalleşmesindeki rolü üzerinde çok sayıda eğitim sosyolojisi araştırması vardır.

Çocukların birincil sosyalleşme yeri olan aile içindeki kognitif(bilişsel) gelişmesi ve motivasyon, ikincil sosyalleşme yeri olan okul ile uyum içinde ise, çocuğun başarılı bir okul hayatı olacaktır(Sönmez, 1985). Eğer bu iki kurum arasında (aile-okul) uyumsuzluk varsa, o zaman çocuğun okul hayatında başarılı olması güçleşecektir (Cook-Cottone, C. 2004: 208).

İlköğretimde okul – aile, veli – öğretmen ilişkileri ve öğrenci başarılarına etkileri konusunda yapılan çalışmalarda sıkıntılar vardır (Kıncal, 1991: 25–29; Akbaba ve Samancı, 2003: 1435- 1440; Demirbulak, 2000; Genç, 2005: 227- 241). Bu sıkıntılar, yeni geliştirilen ilköğretim programında ailenin eğitim fonksiyonu ve eğitim ortamına katılma zorunluluğu ile giderilmeye çalışılmıştır.

Toplumların yapısının değişmesiyle birlikte, ailelerinde yapısı değişmiş, sosyal ve kültürel rolleri, eğitim fonksiyonlarında da değişmeler gözlenmiştir. Bu değişmeler, eğitim programlarının da değişmesini zorunlu kılmış ve ailenin değişen programlardaki rolünü de etkilemiştir.

Bilimsel, teknolojik ve sosyal değişim süreci, ailenin çocuk eğitim fonksiyonunda bazı farklılıklara neden olmuştur. Her şeyden önce, aileler çocuk merkezli olmaktan çıkarak, “yetişkin merkezli” bir yapıya dönüşmüştür. (Kıncal, 2000c:152–153; Alexson ve Kemnitz, 2004: 19–28).

Ailenin kendi çocuklarıyla ilgilenmesi durumunda öğrencilerin okulda daha iyi performans gösterecekleri açıktır. Bu nedenle, çocuklarının öğrenmesini desteklemede velilerin önemli bir rolü vardır. Program okul dışı etkinliklerle aileyi de öğretimin bir parçası yapmayı hedeflemektedir. Velilerin programda önerilen ölçme ve değerlendirme araçları ile çocuklarındaki gelişimi izlemeleri kolaylaşacaktır. Aile katılımı, okulun ve eğitimin önemli olduğu mesajını vererek çocuğun okula istekli bir biçimde devam etmesine, benlik saygısının yükselmesine ve okula yönelik olumlu tutum geliştirmesine yardımcı olur.

Yenilenen İlköğretim programlarının öğelerinin ve içeriğinin oluşturulmasında sıralanan ilkeden birisi de, ailenin eğitim - öğretime katılımını desteklemeleridir.

Yeni geliştirilen ilköğretim programlarının vizyonu, Atatürk ilkeleri ve inkılaplarını benimsemiş, temel demokratik değerlerle donanmış, bireysel farklılıkları ne olursa olsun, araştırma-sorgulama, eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerileri gelişmiş; yaşam boyu öğrenen ve insan haklarına saygılı, mutlu Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları yetiştirmektir (Kıroğlu, 2008, s: 3–4).

A. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Türkiye’de 2004- 2005 öğretim yılından itibaren uygulamaya konan ilköğretim programlarında, ailenin eğitimsel fonksiyonlarını öğretmen ve veli görüşleri doğrultusunda incelemektir.

Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Yenilenen ilköğretim programlarında ailenin eğitimsel fonksiyonu yeterince vurgulanmış mıdır? Bu konuda öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
2. Yenilenen program hakkında ailelerin bilgilendirilmesi gerekir mi? Gerekirse kim tarafından bilgilendirme yapılmalıdır konusunda öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
3. Öğrencilerin yaptığı etkinliklere ailelerin katkısının olup olmadığı konusunda öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
4. Yenilenen ilköğretim programlarında aile olarak bilginiz var mı? Konuyla ilgili veli görüşleri nelerdir?
5. Bilginiz varsa, bu bilgilendirme konusunda veli görüşleri nelerdir?
6. Öğrenci etkinliklerine katılma konusunda veli görüşleri nelerdir?

B. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, 2007- 2008 öğretim yılında Erzurum il merkezindeki 23 ilköğretim okulunda yapıldı.

2. 2007- 2008 öğretim yılında Erzurum il merkezindeki ilköğretim okullarında ilköğretim 1. kademedeki yenilenen ilköğretim programlarında ailenin eğitim fonksiyonlarıyla ilgili bilgilerin olup olmadığı konusunda öğretmen ve aile görüşlerini belirlemeye yönelik olarak ankette öğretmen ve aileler için yer alan 12'şer madde ile sınırlı tutulmuştur.

II. Yöntem

A. Evren

Araştırmanın evrenini Erzurum il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler ve öğrenci velileri oluşturmaktadır.

B. Örneklem

Erzurum il merkezindeki 23 ilköğretim okulunda görev yapan 292 öğretmen ve bu okullarda öğrenim gören öğrencilerden 188 öğrenci velisi şans(random) yoluyla seçilerek bu öğretmen ve ailelere anket uygulanmıştır.

C. Verilerin Toplanması

Araştırmada ihtiyaç duyulan verilerin toplanması, araştırmacı tarafından geliştirilen açık uçlu sorulardan oluşan formun öğretmenlere ve ailelere sunulması ile başlamıştır. Sonrasında öğretmenlerden ve ailelerden gelen bilgiler doğrultusunda araştırmacı tarafından öğretmenler için ayrı, aileler için ayrı anketler geliştirilmiş, böylece araştırmanın verileri anket tekniği kullanarak elde edilmiştir.

Öğretmen anketimiz iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümü öğretmenlerin cinsiyeti, mesleki kıdemi, kaçınıcı sınıfı okuttuğu ile ilgili kişisel bilgilerden oluşmaktadır. İkinci bölümü ise, ailenin, eğitim fonksiyonlarının yenilenen programda yeterince vurgulanıp vurgulanmadığı ile görüşlerini almak üzere maddeleştirilmiş ifadelerinden oluşmaktadır.

Veliler için geliştirilen anket de iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm de, anketi dolduranın cinsiyeti, mesleği ve öğrenim durumu ile ilgili kişisel bilgilerden oluşmaktadır. İkinci bölümü ise, yenilenen programlarla ilgili, ailelerin bilgi sahibi olup olmadıkları konusunda ailelerin görüşlerini oluşturan maddelerden oluşmaktadır. Anketin kapsam geçerliliği ile ilgili alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuş, ifadeler üzerinde tartışılmıştır. Ayrıca anketler 25 öğretmene, 25 veliye uygulanıp dil, anlam ve içerik yönünden gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Güvenirliği belirlemek için de, Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısına bakılmıştır. Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı öğretmen anketinde 0,79, aile anketinde 0.74 olarak bulunmuştur.

D. Verilerin Analizi

İlköğretim okullarından anket yoluyla toplanan veriler araştırmacı tarafından bilgisayarda SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analizde; örnekleme katılan öğ-

retmen ve ailelerin yenilenen ilköğretim programlarında ailenin eğitim fonksiyonu hakkındaki görüşlerinin dağılımını belirlemek üzere her bir alt problemle ilgili frekans (f) ve yüzde (%) tablolaştırılarak verilmiş ve gerekli değerlendirmelerde bulunulmuştur.

III. Bulgular ve Yorumlar

Tablo I. Öğretmenlerin Cinsiyeti, Mesleki Kıdemleri, Kaçınıcı Sınıfları Okuttukları Gösterir Dağılım

Öğretmenler		f	%
Cinsiyeti	Kadın	156	53
	Erkek	136	47
	Toplam	292	100
Mesleki Kıdemleri	1- 5 yıl	66	22.6
	6- 10 yıl	78	26.7
	11- 15 yıl	62	21.3
	16- 20 yıl	42	14.4
	20 yıl ve üz	44	15.0
	Toplam	292	100.0
Bu eğitim öğretimi yılı kaçınıcı sınıfı okuttuğu	1. Sınıf	66	22.6
	2. Sınıf	66	22.6
	3. Sınıf	51	17.5
	4. Sınıf	53	18.1
	5. Sınıf	56	19.2
	Toplam	292	100.0

Öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre Tablo I incelendiğinde dağılımlarında da bir homojenliğin olduğu göze çarpmaktadır. Mesleki kıdemler açısından 6- 10 yıl arasında kıdeme sahip olan öğretmenlerin %26.7 oranı ile, diğer kıdemdeki öğretmenlerden daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo II. Velilerin Cinsiyeti, Mesleği ve Öğrenim Durumunu Gösterir Dağılım

Veliler		f	%
Cinsiyeti	Kadın	102	54.3
	Erkek	86	45.7
	Toplam	188	100
Mesleği	Ev hanımı	38	20.2
	Öğretmen	27	14.3
	İşçi	28	14.8
	Çiftçi	16	8.5
	Ebe	9	4.7
	Doktor	5	2.6
	Hemşire	12	6.3
	Şoför	13	6.9
	Hizmetli	8	4.2
	Esnaf	33	17.5
	Toplam	188	100
Öğrenim Durumu	İlköğretim	60	31.9
	Lise	71	37.8
	Üniversite	57	30.3
	Toplam	188	100.0

Tablo II incelendiğinde çok çeşitli meslek guruplarından velilerin katıldığı gözlenmektedir. Ev hanımlarının oranı diğer mesleklere göre daha fazladır (%20, 2). Öğretmenlerin oranı %14,3, işçi ailelerin oranı % 14,8, esnafı oluşturan aileler ise % 17,5 oran ile temsil edildiği görülmektedir. Diğer mesleklere sahip ailelerin oranları ise tabloda daha düşük görülmektedir. Bunun sebebi toplumda bu mesleklerin daha az temsil edilmesiyle açıklanabilir.

Araştırmada elde edilen bulgular tablolastırılarak iki kategoride ortaya konulmuştur.

Tablo III. Yenilenen İlköğretim Programlarında Ailenin Eğitim Fonksiyonunun Yeterince Vurgulanmasına Dayalı Öğretmen Görüşleri

No:	İfadeler	Evet		Kısmen		Hayır	
		f	%	f	%	f	%
1	Yeni programda ailenin eğitim fonksiyonu yeterince vurgulanmış mıdır?	40	13.69	65	22.26	187	64.04
2	Yeni programda ailenin sosyo-ekonomik durumu, öğrenim durumu göz önüne alınmış mıdır?	38	13.01	72	24.65	182	62.32
3	Bilinçli aileler yenilenen programın farkındalar mı?	232	79.45	34	11.64	26	08.90
4	Yeni programda ailenin eğitim fonksiyonu hakkında bilgi verilmiştir.	43	14.72	83	28.42	166	56.84
5	Verilen bilgi yeterli midir?	37	12.67	75	25.68	180	61.64
6	Ailenin bilgilendirilmesi gerekir mi?	280	95.89	10	03.42	2	0.006
7	Ailenin kendisi, bilgi sahibi olması gerekir mi?	102	34.93	105	35.95	85	29.10
8	Yeni program hakkında ailenin bilgi sahibi olmasının nedeni, öğrencilerine proje ve ödevlerinde yardımcı olmaları için mi?	229	78.42	50	17.12	13	04.45
9	Yeni program hakkında aileleri, okul müdürlüğü, öğretmenler ve rehberlik servisi mi bilgilendirmelidir?	263	90.06	22	07.53	7	02.39
10	Yeni programın tanıtımı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilmelidir.	169	57.87	112	38.35	11	03.76
11	Yeni programın tanıtımı Medya, TV, tarafından yapılmalıdır.	205	70.20	71	24.31	16	05.47
12	Yenilenen İlköğretim programlarında öğrencinin yaptığı etkinliklere ailenin katılımı var mı?	94	32.19	73	0.25	125	42.80

Tablo III' de, yenilenen ilköğretim programlarında, ailenin eğitim fonksiyonunun yeterince vurgulanmasına dayalı, öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde öğretmenlerin, yeni programda ailenin eğitim fonksiyonunun %13,69 yeterince vurgulandığını, %22, 26 oranında kısmen vurgulandığını, % 64,04 oranında ise yeterince vurgulanmadığını ortaya koydukları görülmektedir. Öğretmenlerin bu görüşlerinden ailenin eğitim fonksiyonunun yeni programda yeterli vurgulanmadığı şeklinde değerlendirilebilir.

Öğretmenler, yeni programda ailenin sosyo-ekonomik durumu, öğrenim durumu göz önüne alınıp alınmadığı konusunda % 13,01 oranında alındığı, % 24,65 oranında kısmen alındığı, % 62,32 oranında ise alınmadığını belirtmişlerdir. Öğretmen görüşleri açısından, bilinçli ailelerin %79,45'i yenilenen programın farkında oldukları, % 11,64'ü kısmen farkında olduğu, % 08,90'ının ise farkında olmadıklarını göstermektedir. Bu durum eğitim seviyesi yüksek veya eğitime daha duyarlı olan ailelerin, yenilenen programı anlama çalıştıkları yönünde yorumlanabilir.

Yeni program hakkında ailelere bilgi verilip verilmediği sorulduğunda; öğretmenlerin % 14,72'i verildiği, % 28,42'si kısmen verildiği, % 56,84'ü ise verilmemesi yönünde görüş belirtmişlerdir. Programın uygulamada başarısı açısından bu durum dikkate değer olduğu ifade edilebilir. Yenilenen program hakkında verilen bilgi yeterli midir? Sorusuna öğretmenlerin % 12,67 evet yeterlidir derken, %25,68'i kısmen yeterlidir, % 61,64'ü ise yeterli değildir görüşünü ileri sürerek, programda ailenin yeterli bir şekilde bilgilendirmediğini ortaya koymaları bir üst maddeyle tutarlılık göstermektedir. Ailenin bilgilene- si gerekir mi? Sorusuna ise öğretmenler % 95,89 gibi çok büyük oranında, bilgilene- si yönünde görüş belirtmişlerdir. Ailenin kendisinin program hakkında kendi çabasıyla bil- gi sahibi olması gerekir mi? Sorusuna öğretmenlerin % 34,93'ü evet, % 35,95 kısmen, %29,10 ise hayır cevabını vermişlerdir. Öğretmenler, ailelerin de yenilenen program ve kendi üzerlerine düşen görevler konusunda çaba sarf etmesini istedikleri yönünde bir gö- rüş belirttikleri şeklinde değerlendirilebilir.

Öğretmenlere, yeni program hakkında ailenin bilgi sahibi olmasının nedeni, öğren- cilerine her türlü ödev ve projelerinde yardımcı olmaları için mi? sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin % 78,42 evet cevabını vermişlerdir. Yeni program hakkında aileleri, okul müdürlüğü, öğretmenler ve rehberlik servisi mi bilgilendirmelidir? Sorusuna ise, öğret- menlerin % 90,06'sı evet cevabını vermişlerdir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ve- rilmelidir diyen öğretmenlerin oranı % 57,87; tv. ve medya tarafından verilmelidir % 70,20 oranındadır. Öğretmenlerin yenilenen programın tanıtılması ile ilgili ailelere, çeşitli kanallardan bilgi verilmesi gerektiği bir bulgu olarak yorumlanabilir.

Tablo IV. Yenilenen İlköğretim Programı Hakkında Aile Olarak Bilginiz Var mı?"
Sorusuna Dayalı Velilerin Görüşleri

No:	İfadeler	Evet		Kısmen		Hayır	
		f	%	f	%	f	%
1	Aile olarak yenilenen ilköğretim programları hakkında bilginiz var mı?	57	30.31	29	15.42	102	54.25
2	Yenilenen program hakkında bilginiz varsa bu bilgiyi veli toplantılarından mı edindiniz?	32	17.02	70	37.23	86	45.74
3	Yenilenen program hakkında bilginiz varsa bu bilgiyi öğretmenlerden mi edindiniz?	59	31.38	74	39.36	55	29.25
4	Yenilenen program hakkında bilginiz varsa bu bilgiyi okul yöneticilerinden mi edindiniz?	53	28.19	69	36.70	66	35.10
5	Yenilenen program hakkında bilginiz varsa bu bilgiyi çevreden mi edindiniz?	37	19.68	75	39.89	76	40.42
6	Yenilenen program hakkında bilginiz varsa bu bilgiyi öğrencilerinizden mi edindiniz?	28	14.89	10	05.31	150	79.78
7	Yeni ilköğretim programında öğrenci etkinliklerine aile olarak katılıyor musunuz?	133	70.74	30	15.95	25	13.29
8	Eğer katılıyorsanız bu durumdan memnun musunuz?	62	32.97	53	28.19	73	38.92
9	Yeni programda çok fazla etkinlik var öğretmenler ve çocuklar rahatsız	119	63.29	22	11.70	47	0.25
10	Program hakkında bilgim olsaydı çocuklarıma daha fazla yardımcı olurum	153	81.38	21	11.17	14	07.44
11	Öğrenci etkinlikleri konusunda araç-gereç talep edildi mi?	30	15.95	86	45.74	72	38.29
12	Okul- aile birliği toplantılarına katılıyor musunuz?	94	0.50	73	38.82	21	11.17

Tablo IV' de yenilenen ilköğretim programı hakkında aile olarak bilginiz var mı?" sorusuna dayalı ailelerin görüşleri incelendiğinde, velilerin %30,31'inin bilgisinin olduğu, % 15,42'sinin ise kısmen bilgisinin olduğu, %54,25 oranında ise bilgisinin olmadığı görülmektedir. Araştırma örneklemine alınan ailelerin yarıdan fazlasının bilgisinin olmadığını belirtmesi, tablo 3'deki öğretmen görüşleriyle paralellik göstermektedir. Velilerin program hakkında bilgileri veli toplantısından mı edindiniz sorusuna % 17,02 oranında evet, %37,23 oranında kısmen, %45,74 hayır veli toplantısından edinmedim cevabını vermiştir. Bulgulardan ailelerin veli toplantılarına yeterli oranda katılmamasının bu sonucu doğruladığı söylenebilir. Ailelerin programla ilgili var olan bilgilerinizi öğretmenlerden mi öğrendiniz sorusuna % 31,38 oranında evet, % 39,36 oranında kısmen öğrendiklerini, % 29,25 oranında ise öğretmenlerden öğrenmediklerini belirtmişlerdir. Bu bilgileri okul yöneticilerinden edinmeleri konusunda ise, % 28,19 oranında evet, % 36,70 oranında kısmen edindiklerini, % 35,10 oranında edinmediklerini belirtmişlerdir. Program hakkındaki bilgileri aileler kendi öğrencilerinden öğrenmeleri konusunda % 14,89 oranında

evet cevabını verirken, %79,78 oranında ise öğrencilerinden de bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Ailelerin bu bilgileri % 19,68 oranında çevreden edindiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan ailelerin programla ilgili var olan bilgilerini en çok öğretmenlerden edindikleri söylenebilir.

Aile olarak yeni ilköğretim programında öğrenci etkinliklerine katılıyor musunuz? Sorusuna örnekleme katılan ailelerin % 70,74' ü evet katılmaktayım, %15,95'i kısmen katılmaktayım, % 13,29 katılmıyorum görüşünü ortaya koymuştur. Ailelerin büyük bir bölümünün öğrencilerini etkinlikleriyle ilgilenmesi olumlu bir uygulama olarak değerlendirilebilir. Aile olarak öğrenci etkinliklerine katılmaktan memnun musunuz? Sorusuna veliler % 32,97 oranında memnunum, % 28,19 kısmen memnunum görüşünderken, % 38,92 oranında veli memnun olmadığını ifade etmiştir. Bu memnuniyetsizliğin sebebi ailelerin çocuğuna zaman ayırmaması ile açıklanabilir.

Yeni programda çok fazla etkinlik var öğretmenler ve çocuklar rahatsız diyen ailelerin oranı % 63,29'dur. Program hakkında bilgim olsaydı çocuklarıma daha fazla yardımcı olurum diyen ailelerin oranı % 81,38'dir. Bu bulgular ailelerin okul programları ve uygulamaları ile ilgili her zaman bilgilendirilmesi gerektiğini ortaya koyduğu söylenebilir. Ailelerden, öğrenci etkinlikleri konusunda araç-gereç talep edildi mi? Sorusuna ailelerin % 15,95 evet, % 45,74'ü kısmen, %38,29'u hayır cevabını vermiştir. Okul- aile birliği toplantılarına aile olarak katılma oranları ise, % 50 evet, %38,82 kısmen, % 11,17 hayır katılmıyorum cevabını vermiştir.

Bulgulardan, yenilenen ilköğretim programları ile ilgili bilgi eksikliğinin öğretmen ve ailelerde paralellik gösterdiği söylenebilir.

IV. Tartışma

Türk Eğitim Sistemi'nde program geliştirme alanında yenilik ve değişim ihtiyacı hep hissedilmiş ve geçmişten günümüze çeşitli değişikliklere gidilmiştir. Bu değişiklikler bazen geniş kapsamlı gerçekleşirken, bazen karşı karşıya kalınan birkaç problemin çözümüne yönelik olmuştur. Program geliştirmede başarıya ulaşma, bilim ve teknolojide, toplumsal ve aile yaşamında, bireyin ihtiyaçlarında ve insan hakları anlayışında meydana gelen değişiklikleri programa yansıtma mümkünür(Uşun, 2007).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2004- 2005 öğretim yılından itibaren uygulamaya koyduğu ilköğretim programlarında ailenin eğitim fonksiyonunu da dikkate almış, ancak araştırma bulgularından da görüldüğü gibi, ailelerin yenilenen programın felsefesinden yeterince haberdar olmadıkları görülmektedir.

Bu araştırma ile, yenilenen ilköğretim programlarında ailenin eğitim fonksiyonlarının yeterince vurgulanıp vurgulanmadığı, ilköğretim 1. kademedeki sınıf öğretmenlerinin ve velilerinin görüşleri doğrultusunda belirlenmeye çalışılmıştır.

1. Öğretmen görüşlerine göre, öğretmenlerin (%64,04)'ün, yeni ilköğretim programında ailenin eğitim fonksiyonunun yeterince vurgulanmadığını, (%13,69) oranında ise, "ailenin eğitim fonksiyonu hakkında bilgi verildiği" görüşünü ortaya koymuşlardır. Bu sonuç, uygulama içindeki öğretmenlerin yenilenen ilköğretim programında, ailenin eğitim boyutu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları göstermektedir.

Öğretmenler, yeni programda ailenin sosyo - ekonomik durumu, öğrenim durumu göz önüne alınmadığı konusunda büyük oranda hemfikirdirler. Öğretmen görüşleri açısından, bilinçli ailelerin %79, 45 yenilenen programın farkında oldukları, eğitime daha duyarlı olan ailelerin, yenilenen programı anlama çalıştıkları yönünde yorumlanabilir.

Öğretmenler yeni program hakkında ailelere % 56,84 oranında bilgi verilmediği yönünde görüş belirtmişlerdir. Ailenin bilgilenebilmesi gerekir mi? Sorusuna ise öğretmenler % 95,89 gibi çok büyük oranında, bilgilenebilmesi yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında, ailelerin de yenilenen program ve kendi üzerlerine düşen görevler konusunda çaba sarf etmelini istedikleri yönünde değerlendirilebilir.

Öğretmenlerin, yeni program hakkında ailenin bilgi sahibi olmasının nedenini, öğrencilerin her türlü ödev ve projelerinde yardımcı olmaları ile ilgili olduğu konusunda % 78,42 oranında görüş birliği içindedirler. Öğretmenlerin 90,06'sı yeni program hakkında aileleri, okul müdürlüğü, öğretmenler ve rehberlik servisi bilgilendirmelidir görüşünü paylaşmışlardır. Bu Bulgulardan, yenilenen program ile ilgili ailelere, konuyla ilgili bütün birimler aracılığı ile bilgi verilmesi gerektiği yorumlanabilir.

Bu sonuç, Kıncal(1991), tarafından “okul- aile birliğinin fonksiyonlarını gerçekleştirme düzeyi” ile ilgili yapılan çalışmada ortaya çıkan, “veliler çocukların başarıları ile ilgili konularda (% 73,3) oranında öğretmenlerle görüşmeler yapmaktadırlar” bulgusuyla, Akbaba ve Samancı(2004) tarafından yapılan “ilköğretimde veli- öğretmen görüşmelerinin değerlendirilmesi” konulu çalışmanın bulgularında “öğretmenlere başvurulmaktadır” görüşü paralellik göstermektedir.

2. Yenilenen ilköğretim programı hakkında örnekleme alınan ailenin, %54,25 'nin bilgisinin olmadığı görülmektedir. Araştırma örneklemine alınan ailelerin yarıdan fazlasının bilgisinin olmadığı belirtmesi, öğretmen görüşleriyle paralellik göstermektedir.

Aile olarak yeni ilköğretim programında öğrenci etkinliklerine % 70,74 oranında katıldığını belirtmesi, olumlu bir uygulama olarak değerlendirilebilir. Bu sonuç gösteriyor ki, ailenin eğitim seviyesi arttıkça, çocukların sosyal becerilerinin gelişmesi de olumlu yönde olmaktadır(Reese, 2004: 18–21).

Aile olarak öğrenci etkinliklerine katılmaktan % 38,92 memnun olmadığını ortaya koymaları, ailelerin çocuğuna zaman ayırmaması ile açıklanabilir. Aileler yeni programda çok fazla etkinlik olduğunu bu durumdan hem öğretmenlerin hem de çocukların rahatsız olduğunu (% 63,29) ifade etmeleri dikkate değer görülmelidir. Aileler program hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak istemektedirler.(% 81,38). Bu durum da çocuklarına daha fazla yardımcı olurum görüşündedirler. Bu bulgular ailelerin okul programları ve uygulamaları ile ilgili her zaman bilgilendirilmesi gerektiğini ortaya koyduğu söylenebilir.

Yenilenen ilköğretim programlarında ailenin yeri ve öneminin yeterince vurgulanmış gözükse de, öğretmen ve velilerin görüşlerinin bu doğrultuda olmadığı araştırma bulgularından görülmektedir. Öğrenci merkezli eğitimin, duyarlı veliler ve iyi rehberlik yapabilen öğretmenlerin çalışmalarıyla etkili olacağını belirtmek gerekir(Zelniker ve Hertz-Lazarowitz, 2005: 114–138.). Ailenin de en az okul kadar çocuğa rehberlik etmesi gerekir. Bulgulardan, yenilenen ilköğretim programları ile ilgili bilgi eksikliğinin öğretmen ve ailelerde paralellik gösterdiği söylenebilir.

Yenilenen programda ailenin yeri, önemi öğrenciye nasıl katkıda bulunacağı yeniden değerlendirilmelidir.

Okul- aile ilişkisiyle ilgili öğretmenlere hizmet içi eğitim yoluyla eğitim semineri verilmesi önerilebilir.

Öğrencilerin durumunu sormaya gelen velilerin artırılması, velilerin çocuklarının eğitimiyle daha yakın ilgilenmeleri için okul yönetimi tarafından velilere yönelik yenilenen programla ilgili ailelere düşen görevler konusunda seminerler düzenlenebilir.

Yenilenen programın felsefesi gereği, ailelere çocukla ilgili gelişmeler düzenli olarak aktarılmalı, her dönem okul içi kültürel etkinlikler sergilenmelidir.

Kaynakça

Abrego, Michelle H., Rubin, Renee; Sutterby, John A. (2006). "They Call Me "Maestra": Preservice Teachers' Interactions with Parents in a Reading Tutoring Program", *Action in Teacher Education*, 28, 3–12.

Akbaba, Sırrı. (2005). "Sosyal Bütünleşmenin Psiko- Sosyal Temelleri", *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:11, Erzurum.

Akbaba, Sırrı ve Samancı, Osman. (2004). "İlköğretimde Veli- Öğretmen Görüşmelerinin Değerlendirilmesi", *XII. Eğitim Bilimleri Kongresi, Bildiriler*, Cilt:1, s: 1435- 1440. Ankara.

Akyüz, Hüseyin. (1992). *Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma*, İstanbul: MEB Yay.

Alexson, Randy Gabrys, Kemnitz, Christopher P. (2004). "Curriculum Articulation and Transitioning Student Success: Where are We Going Wrong and What Lessons Have We Learned?", *Educational Research Quarterly*, 28, 2,19-28.

Bailey, Lynne M. (2000). "Integrated Curriculum: What Parents Tell Us about Their Children's Experience", *Education Forum*, 64, 3, 236 – 242.

Baum, Angela C. and McMurry-Schwarz, Paula. (2004). "Preservice Teachers Beliefs about Family Involvement: Implications for Teacher Education", *Early Childhood Education Journal*, 32, 57–61, New York.

Bullock, Janis. (2005). "Early Care, Education, and Family Life in Rural Fiji: Experiences and Reflections", *Early Childhood Education Journal*, 33, p47–52, New York.

Celkan, Hikmet Yıldırım. (1993). *Eğitim Sosyolojisi*, Erzurum : Atatürk Üniversitesi Basımevi.

Cook-Cottone, Catherine. (2004). "Constructivism in Family Literacy Practices: Parents as Mentors", *Reading Improvement*, 41, 4, 208.

Demirbulak, Dilara. (2000). "Veli- Öğretmen Görüşleri ile ilgili Bir Çalışma", *Milli Eğitim Dergisi*, 146, Ankara.

Doğan, İsmail. (1999). Küresel Değerler ve Eğitim: Türkiye Örneği, *Eğitimde Yansımalar V. 21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi*, 49. Ankara.

- Doğan, İsmail. (2004). *Toplum ve Eğitim Sorunları Üzerine Felsefi ve Sosyolojik Tahliller*, Ankara: Pegem Yay.
- Epstein, Joyce L.; Sanders, Mavis G. (2006). Prospect for Change: Preparing Educators for School, Family, and Community Partnerships, *Peabody Journal of Educations*, 81, 2, 81- 120.
- Ergün, Mustafa. (1994). *Eğitim Sosyolojisine Giriş (Eğitim ve Toplum*, Ankara: Ocak Yay.
- Erkal, Mustafa. (1997). *Sosyoloji*, (8. Bsk.), İstanbul: Der Yay.
- Genç, Salih, Zeki. (2005). “İlköğretim 1. Kademe Okul- Aile İşbirliği İle İlgili Öğretmen ve Veli Görüşleri”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Bahar*, 3(2), 227- 241. Ankara.
- Gökçe, Erten, (2002). “İlköğretim Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Etkiliği”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), Ankara.
- Gömlüksiz, Mehmet Nuri. (2005). “Yeni İlköğretim Programlarının Uygulamadaki Etkiliğinin Değerlendirilmesi”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 5, 2, 339-338.
- Kıncal, Yavaş, Remzi. (2000). *Ailenin Eğitimsel Fonksiyonları*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yay.
- Kıncal, Yavaş, Remzi. (1991). *Okul Aile Birliğinin Fonksiyonlarını Gerçekleştirme Düzeyi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kıroğlu, Kasım. (2008). *Yeni İlköğretim Programları (1-5. Sınıflar)*, Ankara: Pegem Yay.
- Levitt, Dana Heler. (2004). “Ethical Responsibilities in Training Marriage and Family Counselors”, *Family Journal Counseling and Therapy for Couples and Families*, 12, 1, 43-46.
- Reese, Susan. (2004). “Family and Consumer Sciences Education: The Compassionate Curriculum”, *Techniques: Connecting Education and Careers*, 79, 3, 18-21.
- Sönmez, Veysel. (1985). *Çocuğun Okuldaki Başarısı ve Aile. Aile Yapısı ve Çevresi Sempozyumu*, Eskişehir.
- Uşun, Salih. (20007). “Türkiye’de Yeni Uygulamaya Konulan (1- 5. Sınıflar) İlköğretim Programlarının Değerlendirilmesi”, *Anadolu Üniversite, VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler*, 27- 28- 29 Nisan, Eskişehir.
- Yore, Larry D; Anderson John O and Shymansky James A. (2005). “Sensing the Impact of Elementary School Science Reform: A Study of Stakeholder Perceptions of Implementation, Constructivist Strategies, and School- Home Collaboration”, *Journal of Science Teacher Educations*, 16, 65- 88. New York.
- Zelniker, Tamar; Hertz-Lazarowitz, Rachel. (2005). “School-Family Partnership for Coexistence (SFPC) in the City of Acre: Promoting Arap and Jewish Parents’ Role as Facilitators of Children’s Literacy Development and as Agents of Coexistence”, *Language, Culture and Curriculum*, 18, 1, 114-138.